

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslo kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Nacionalizmo teorijos ir jų taikymas istoriniam procesui	Istorija ir archeologija H005	Istorijos	Naujosios istorijos katedra/Lietuvos istorijos institutas

Studijų būdas	Kreditų skaičius ECTS	Studijų būdas	Kreditų skaičius
paskaitos	1,5	konsultacijos	1,5
individualus	3	seminarai	1,5

Dalyko anotacija

Istorijos mokslas dažnai kaltinamas perdėtu empirizmu, aprašomosios prieigos dominavimu ir atsiribojimu nuo kitų humanitarinių ar socialinių disciplinų. Tuo pat metu, neretai, pavyzdžiui, sociologinė teorija, pretenduojanti į istorinių procesų paaiškinimą, nesiremia istoriografija. Todėl istorikams labai svarbu žinoti gretutinių mokslų tendencijas, teorijas ir, esant reikalui, pasinaudoti jų išvalgomis, teorijomis ir pan. Pirmiausia, šiame kurse analizuojamos svarbiausios mokslinės prieigos, aiškinančios nacionalizmo atsiradimą bei raidą (nuo primordialistinių iki konstruktyvistinių). Daugiausia dėmesio skiriama E. Gellnerio, A. Smitho, B. Andersono, R. Brubakerio bei kitų teoretikų darbams. Atskirai aptariama čekų istoriko M. Hrocho „mažųjų tautų“ tautinių sąjūdžių periodizacijos koncepcija ir jos pritaikomumas Vidurio bei Rytų Europoje. Antroji kurso dalis skirta konkrečioms Vidurio bei Rytų Europos nacionalizmams skirtos istoriografijos aptarimui. Čia daugiausia dėmesio skiriama šiems klausimams: kas nulemia etnolingvistinio nacionalizmo susiformavimą šiame regione (modernizacija; raštingumo sklaida; tautinė diskriminacija; Romantizmo idėjų sklaida; vakarietiško modelio „mėgdžiojimas etc); kokią įtaką konkrečių nacionalizmų atsiradimui bei jų pobūdžiui turi imperinė politika; ar egzistavo alternatyvos „nugalėjusiems“ nacionalizmams; kokios aplinkybės šiame regione sukuria prielaidas pilietinių nacionalizmų (pavyzdžiui, krajoje istorinėje Lietuvoje) atsiradimui ir kas sąlygoja jų „nesėkmes“ ir pan. Dar vienas svarbus teminis blokas – tai XIX a. imperijų santykis su nacionalizmu.

Pagrindinė literatūra

The State of Nationalism: <http://test.www.nise.eu/research/#son>

Stefan Berger, Alexei Miller, eds. *Nationalizing Empires*. Budapest: Central European University Press, 2014

Rogers Brubaker, and Frederick Cooper, Beyond ‚Identity‘, *Theory and Society* 29 (2000): 1–47

Tara Zahra, *Imagined Noncommunities: National Indifference as a Category of Analysis*,

Slavic Review, Vol. 69, No. 1 (Spring, 2010), pp. 93-119
Ernest Gellner, Tautos ir nacionalizmas, Vilnius: Pradai, 1996
Benedict Anderson, Išivaizduojamos bendruomenės. Apmatymai apie nacionalizmo kilmę ir plitimą, Vilnius: baltos lankos, 1999
Kęstutis K. Girnius, Mąstymas tautomis. Konceptuali normatyvioji nacionalizmo schema, Naujasis židinys-Aidai, 2001 nr. 6, p. 370-382
Anthony D. Smith, Ethno-symbolism and Nationalism. A cultural approach, 2009

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	Mokslo laipsnis	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Darius Staliūnas	Dr.	Affirmative Action in the Western Borderlands of the Late Russian Empire?, <i>Slavic Review</i> 77/4 (2018): 978-997
		<i>The History of Jews in Lithuania. From the Middle Ages to the 1990s</i> (Paderborn: Ferdinand Schöningh: 2020), sudarytojas kartu su V. Sirutavičiumi ir J. Verbickiene
		Spatial Concepts of Lithuania in the Long Nineteenth Century, edited by Darius Staliūnas, Boston: Academic Studies Press, 2016

Patvirtinta Istorijos ir archeologijos mokslo krypties Doktorantūros komiteto posėdyje 2021 m. rugsėjo mėn. 28 d , protokolo Nr. 170000-KT-47

Doktorantūros komiteto pirmininkė prof. habil. dr. Tamara Bairašauskaitė